

УДК 327. 88(477)

Савойська С.В.

Київський національний університет
будівництва і архітектури

ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ „АНТИУКРАЇНЬСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ”

Розглядається антиукраїнська діяльність недружніх до українського народу та Української держави як внутрішніх, так і зовнішніх політичних сил. Зазначається, що антиукраїнська діяльність має давні корені та історію, яка розпочалася ще за доби литовсько-польської державності, коли українські землі були захоплені поляками, та на зорі російсько-українських відносин, коли промосковськи налаштовані політики та окремі держслужбовці захищали в Україні інтереси Росії, що продовжується і наразі.

Ключові слова: антиукраїнська діяльність, український народ, внутрішні справи України, геноцид, проросійські політичні сили, лінтвоцид, УПЦ МП, національні інтереси, розкол суспільства.

Савойская С.В.

К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ „АНТИУКРАИНСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ”

Рассматривается антиукраинская деятельность недружественных к украинскому народу и Украинскому государству как внутренних, так и внешних политических сил. Акцентируется внимание на том, что антиукраинская деятельность имеет давние корни и историю, которая берёт своё начало с времён литовско-польской государственности, когда украинские земли были захвачены поляками, а также на зоре русско-украинских отношений, когда промосковски настроенные политики и отдельные государственные служащие защищали в Украине интересы России, что по существу продолжается и в наше время.

Ключевые слова: антиукраинская деятельность, украинский народ, внутренние дела Украины, геноцид, пророссийские политические силы, линтвоцид, УПЦ МП, национальные интересы, раскол общества.

Savoyska S.

TO THE DEFINITION OF „ANTI-UKRAINIAN ACTIVITIES”

The article deals with anti-Ukrainian activities hostile to the Ukrainian people and the Ukrainian state, both internal and external forces. Reported that the anti-Ukrainian activities has ancient roots and history, which started in the era of the Lithuanian-Polish state when the Ukrainian lands were seized by the Poles, and the dawn of Russian-Ukrainian relations, when the pro-Moscow policies are configured and some officials in defending the interests of Ukraine, which continues now.

Key words: anti-Ukrainian activities of the Ukrainian people, the internal affairs of Ukraine, genocide, pro-Russian political forces linrvotsyd UOC MP, national interests, dividing society.

Антиукраїнська діяльність має давню історію, яка розпочинається із того часу, коли українські землі були захоплені поляками, московитами, угорцями, австрійцями, румунами, які гальмували розвиток українського народу, його державності, мови, культури, освіти, книгодрукування, релігії тощо. Мало що змінилося і наразі. Політичні сили Росії через проросійськи налаштованих політиків України продовжують розколювати український народ, прикриваючись антиукраїнськими гаслами на кшталт „Руки прочь от русского

языка”, „Защитим русский язык”, „Хочу говорить по-русски” та інші, які свідчать про утиски російської мови у сучасній Україні, що насправді не відповідає дійсності. Аби реалізувати своє кредо: „Росія може бути або великою, або вона не існуватиме взагалі” [1, с. 121], російський Президент анексував ним же зросійшену АР Крим та ввів своїх найманців на асимільований російською мовою Схід України. Щоб розколоти Українську державу із середини та спровокувати мовно-політичні конфлікти на рівні тріади – росіяни-українці-русини, російські політики такими самими методами діють і на Західній Україні через проугорські, прорумунські та інші організації, їх лідерів, які за підтримки російських політиків роблять усе можливе для того, аби

максимально децентралізувати українську владу та послабити її вплив на західні регіони країни. „Саме тому, на слушну думку І. Діяка, українофоби і російська влада проявляють таку увагу до мовного питання в Україні, штучно його загострюючи, бо давно усвідомили, що без цього Росії не поглинути Українську державу” [2, с. 259]. У зв'язку з цим доречно визначити антиукраїнську діяльність як поняття.

Антиукраїнська діяльність [грец. *anti* – проти ... і українська діяльність] – діяльність окремих індивідів, політиків, держслужбовців, влади, що спрямована проти українського народу, його історії, культури, української мови, героїв, звичаїв і традицій. Одна із форм діяльності проросійськи налаштованих політиків, їх політичних сил, лідерів і членів громадських організацій, рухів, що спрямована проти української незалежності, унітарності й соборності, а також існування і функціонування у сучасній Україні націоналістів, зокрема Всеукраїнського об'єднання „Свобода”, Правого сектору та ін. Антиукраїнська діяльність сусідніх держав проти українського народу, української мови, культури і православної віри має давню історію. Антиукраїнська діяльність розпочалася ще за доби литовсько-польської держави, коли українські землі були захоплені поляками, а з часом – Польщею, Московією, Російською імперією, Австро-Угорщиною, Румунією тощо. Історичне минуле української державності свідчить, як тільки Українська держава намагалася налагодити дружні відносини із сусідніми державами, Московія намагалася посилити свій вплив на Україну, формувала із допомогою своїх агентів антивладну опозицію [3, с. 106], яка втручалася у внутрішні справи України, розколювала українську спільноту із середини, налаштовувала одну її частину проти іншої, протиставляючи їх політичні та національні інтереси, культуру, мову, віру тощо. Таке ставлення до українського народу та Української держави у цілому було у Російській імперії і Радянському Союзі.

Метою цього дослідження є визначення антиукраїнської діяльності, яка проводилася Росією та проросійськими політичними силами в Україні на різних етапах історії, зокрема у добу незалежності. Окремі аспекти цієї проблеми досліджували такі вітчизняні вчені, як Б. Білик, А. Гальчинський, М. Гетьманчук, М. Гордієнко, В. Гришук, І. Діак, В. Іванишин, А. Корж,

О. Микитюк, О. Мишанич, Я. Радевич-Винницький, О. Скребець, Л. Шаян, Н. Шипка та ін. Учені з'ясували, що антиукраїнська діяльність різних політичних сил, організацій, рухів, влади у середині держави та урядів сусідніх держав, є давньою проблемою, яка на різних етапах історії гальмувала розвиток українського народу, його культури, мови, освіти, книгодрукування, літератури тощо. Виходячи з цих передумов, „Україна, на думку російських політиків і вчених, не зможе впоратися з викликами часу без допомоги Росії і не здатна зберегти свою єдність. Засобами досягнення успіху імперських проектів російські дослідники називають російську діаспору як могутній важіль для відстоювання геостратегічних інтересів РФ, економічну збитковість України, недостатність її власних ресурсів і відсутність очікуваної допомоги Заходу” [4, с. 336]. Росії вдалося домовитися з лідерами провідних західних держав про відтермінування підписання економічної угоди між Європейськими державами та Україною. Російський Президент забороняє сусіднім із Україною державам продавати енергоносії Україні. Антиукраїнська діяльність у радянську добу існувала у вигляді геноциду, коли радянська влада знищувала українців голодом або виселяла їх за межі держави. Так під час Другої світової війни за наказом із Москви з УРСР було виселено частину бесарабських і кримських болгар, яких депортували у 1944-му році у добу сталінського „очищення” Криму від „чужих” елементів разом із кримськими татарами, греками, вірменами та ін. [5, с. 155]. Не менш жахливою була політика лінгвоциду, коли радянська влада, за словами Я. Радевича-Винницького, прийшовши в 1939 р. у Західну Україну, майже поголовно репресувала (знищила або загнала у табори ГУЛАГу) місцеву українську інтелігенцію. Антиукраїнську діяльність проводила і Польща: вона виселила українців з їхніх земель на подаровані їй союзниками німецькі території (акція „Вісла”) [6, с. 58]. Антиукраїнською діяльністю на сучасному етапі є порушення мовного законодавства, коли Президенти сучасної України, за словами О. Микитюк, постійно декларують своє шанобливе ставлення до мови – завойовниці, кількість теле- та радіопередач недержавною або частково державною мовою перевищує допустимі межі [7, с. 127].

Антиукраїнську політику проводять у сучасній Україні Угорщина і Румунія через

культурні товариства, громадські організації та політичні партії, лідери і члени яких роздають українцям румунського та угорського походження закордонні паспорти і нав'язують думку, що українська влада обмежує їх у правах, не дає вільно вивчати та розвивати рідну мову, отримувати освіту цією мовою тощо [8]. Зокрема, викладачі румунської мови і літератури не задоволені кількістю годин, яка виділяється Міністерством освіти і науки України для вивчення румунської мови і літератури, якістю її викладання, недостатньою кількістю румуномовних шкіл. Допомогали сепаратизувати українську спільноту у минулому антиукраїнські політичні сили, які неодноразово включили до своїх виборчих списків представників румунської громади, визнавали їх інтереси, проблеми та вимоги. Використовуючи слабкість і роз'єднаність української влади, ЗМІ Угорщини, Румунії і Росії спекулюють на темі „мова”, доводячи, що українська мова і культура – це зіпсована румунська, угорська, польська або російська мови. Якщо представники мас-медіа висловлювали іншу точку зору, то їх переслідували, що нерідко закінчувалося їх смертю від рук антиукраїнських політичних сил. Тобто, „мас-медіа, на думку Л. Шаян, замість того, щоб служити людям, перетворюється на фактор, який ними маніпулює” [9, с. 143].

Антиукраїнські політичні сили хочуть бачити російську мову у статусі офіційної/другої державної або хоча б регіональної. Але запровадити наразі в Україні російську мову у якості офіційної/державної означає дати повне право антиукраїнським політичним силам і далі російщити Схід і Південь України та поглиблювати розкол у державі. Українська мова є ще досить слабкою, вона не набула того поширення в Україні як мова російська, тому неспроможна з нею конкурувати на усій території України. Мовна проблема в Україні штучно створена тими антиукраїнськими політиками, які не зацікавлені ні у її розв'язанні, ні у збереженні незалежності та соборності Української держави. Це широко обговорюється у ЗМІ, на міжнародних конференціях, конгресах, семінарах, за круглими столами в різних куточках України та за її межами. За відсутності необхідної підтримки української мови в усіх галузях суспільно-політичного життя держави, зокрема у ЗМІ, та наявності інформаційної агресії з боку російськомовних мас-медіа в Україні

склався білінгвізм із виразним антиукраїнським спрямуванням [10, с. 10].

Щоб розколоти українську спільноту, антиукраїнські політичні сили, які активно підтримують в Україні інтереси сусідніх держав, зокрема і Росії, використовують подвійні стандарти мовної політики, неправдиву інформацію, політичну трибуну для дезінформації, яка просякнута антиукраїнським ліберальним ідеологічним плюралізмом, від чого, як вважає М. Гордієнко, „користі небагато, тому що ліберальна ідеологія має узгоджуватися із національними інтересами, із рівнем демократії та ментальністю українського полікультурного суспільства” [11, с. 46-59].

Антиукраїнську політику проводять окремі російські учені, зокрема О. Соловйов, Д. Караганов, Г. Федотов та ін., які вважають Російську Федерацію дружньою для України державою, а українізацію, яка упродовж 1990-х рр. широко висвітлювалася у мас-медіа, зокрема російських, насильницькою. На думку Д. Караганова, Росія має сприяти максимальному внутрішньому послабленню української державної структури. „Політика Росії може бути націлена на обмеження економічного зростання та економічної незалежності України там, де це можливо робити без особливої шкоди російським інтересам” [2, с. 264]. Усі ці настанови „великих” російських учених-спеціалістів з українського питання російський Президент сумлінно виконує. Свідченням цього є його „сирні”, „м'ясні”, „молочні”, „газові”, „цукеркові” та інші війни з Україною, які завдавали їй в односторонньому порядку великі збитки. Зокрема А. Дугін і М. Смолін та ін., стверджують, що виникнення на карті світу суверенної Української держави є не лише небажаним для Росії явищем, а й навіть небезпечним, а українське відродження – великою помилкою, яку необхідно негайно виправити. На думку О. Дугіна, „Україна як держава не має ніякого геополітичного сенсу. У неї немає ні особливої культури, ні географічної унікальності, ні етнічної винятковості. Історичний смисл України відбито у самій її назві – „Україна”, тобто „окраїна”, „порубіжні території”. Тому суверенітет України являє собою настільки негативне для руської геополітики явище, що у принципі, легко може спровокувати збройний конфлікт” [цит. за: 2, с. 262-264], який Росія уже розпочала на території України і намагається його закінчити повною перемогою. Така антиукраїнська

истерія, на думку А. Гальчинського, на сторінках російської преси дедалі більшою мірою зростає і наближається до піку своєї гостроти. Ось один із таких прикладів: „національно мислячі російські люди зобов'язані заради майбутнього російського народу будь-що не визнавати прав на існування за державою „Україна”, „українським народом” та „українською мовою”. Історія не знає ні того, ні другого, ні третього, його і не існує. Це фетіш, створений ідеологією наших ворогів” [1, с. 119].

Відтак, наразі запроваджувати у регіонах України російську мову як офіційну/другу державну або регіональну означає підігрувати Росії та антиукраїнським політичним силам у подальшому російщенні української спільноти. Завдяки ухваленню в Україні закону „Про засади державної мовної політики” та його ратифікації вісьмома областями країни та АР Крим, антиукраїнські політичні сили Росії зрозуміли, що для них Україна ще не втрачена назавжди. До сепаратистської ідеї антиукраїнські політичні сили Росії залучили проросійськи налаштованих політиків в Україні, їх партії, організації, рухи та російськомовний електорат. У зв'язку з цим мовна ситуація в Україні з кожним роком погіршувалася, що можна пояснити посиленням політико-ідеологічного радикалізму антиукраїнських політичних сил як внутрішніх, так і зовнішніх, а також відсутністю адекватної реакції владних структур України, які ігнорували і продовжують ігнорувати екстремістські дії окремих політиків, держслужбовців і навіть священиків, які належать до УПЦ МП, яка, на слухну думку І. Діяка, із самого початку була антиукраїнською. Свідченням цього є безліч ситуацій, коли священики УПЦ МП, зокрема єпископ Свято-Покровської церкви м. Олександрії Пантелеймон, забороняє співати хору духовний гімн „Боже великий єдиний, нам Україну храни”, не визнають існування українського народу, його мови, культури та Української держави, а також виголошувати проповіді українською мовою [2, с. 183]. Але українські церкви повинні не розколювати українське суспільство і державу, а навпаки, – їх об'єднувати. На слухну думку В. Іванишина, „церква не повинна вчити змінювати політичний світ, а має вчити, як виживати у ньому, залишаючись людиною, християнином, частиною свого народу” [10, с. 13]. Демократичні перетворення в Україні дали можливість служителям церкви брати

активну участь у державних заходах, конференціях, „круглих столах”, телепрограмах, теледебатах і давати інтерв'ю журналістам та виступати на радіо тощо. В. Іванишин пропонує підтримувати національні церкви, сприяти їх розвитку та єднанню, щоб вони не були об'єктом цькування і сваволі прокомуністичних та проімперських сил, а тим більше знярядям розбрату. „Боротьба, на слухну думку І. Діяка, з українською мовою у церкві тісно пов'язана не лише із загальнодержавною політикою русифікації у Російській імперії, але й з активними намаганнями РПЦ знищити Українську православну церкву, поглинути її та розтворити у собі” [2, с. 176]. Не припустимо, щоб церкви між собою конфліктували, боролися за лідерство, владу, сфери впливу, використання української чи російської мови у богослужінні. Мовно-політична проблема у сучасній Україні створена штучно, вона має політичний характер і нав'язується антиукраїнськими політичними силами для того, щоб поглибити розкол в українському суспільстві, розколоти його, федералізувати і сепаратизувати державу. Для цього лідери і члени антиукраїнських громадських організацій Криму неодноразово вимагали закрити єдину на всю автономію україномовну гімназію та перетворити її у ще одну російськомовну школу. Те саме наразі вимагають сепаратисти і російські найманці-терористи Донецька і Луганська. Вони на підконтрольній території забороняють місцевим мешканцям розмовляти та навчатися українською мовою, чим сумлінно виконують завдання „нової політики Москви щодо України”, основним важелем якої, на думку К. Затуліна, є російськомовне населення, яке ми не маємо права втратити. Його становище і права потрібно зробити основним важелем російської політики, у чому поєднуються, на його переконання, стратегічні і тактичні завдання Росії [див.: 1, с. 122]. Настанови і цього політика російський Президент сумлінно виконує: понад 500 тис мешканців Сходу України перевезені на Далекий Схід Росії та утримуються у нелюдських умовах [13].

Антиукраїнську діяльність на Західній Україні проводили свого часу угорські, румунські і російські сепаратисти, які намагалися розколоти українську спільноту на етнічному та мовно-політичному рівнях, федералізувати і сепаратизувати Україну, відділивши від неї західний регіон. Національно-демократичні політичні сили та

вітчизняні учені, зокрема О. Мишанич, засудили такі антиукраїнські дії, які намагаються пересварити українців і дестабілізувати мовно-політичну та релігійну ситуацію у регіонах, зокрема у Західному, а також витворити на основі місцевих діалектів нову „русинську мову” та нав’язати її українцям Карпат [12, с. 14].

Отже, враховуючи вищезазначене, можна зробити такі висновки, що діяльність антиукраїнських політичних сил як в Україні, так і за її межами має чітке проросійське, проугорське, прорумунське та ін. направлення, а також тісний зв’язок з євразійським або європейським вибором Української держави. Тому ні внутрішні, ні зовнішні антиукраїнські політичні сили не зацікавлені у конструктивному розв’язанні мовно-політичних, економічних, культурних, релігійних, інформаційних та інших проблем в Україні, а головне – у збереженні цілісності й самостійності Української держави. Але не зважаючи на це, завдяки конструктивній політиці держава зможе ефективно розв’язувати проблеми, розвивати всі сфери і галузі суспільно-політичного життя, тоді і відпаде необхідність антиукраїнським політичним силам федералізувати Україну, розмовляти із нею мовою ультиматумів і розглядати її територію як тимчасово втрачену.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальчинський А. Україна – на перехресті геополітичних інтересів / А. Гальчинський. – К.: Знання України, 2002. – 180 с.
2. Діак І. Українське відродження чи нова русифікація?: Науч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти / І. Діак. – К.: Гранослов, 2000. – 304 с.

3. Довідник з історії України (А-Я): Посібн. для серед. загальноосв. навч. закл. / За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид., доопр. і доповн. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
4. Скребець О. Імперська ідея: російський досвід концептуального осмислення: монографія / О.В.Скребець. – Севастополь: СевНТУ, 2012. – 413 с.
5. Білик Б. Ідея введення другої державної мови в Україні – згубна для її нацменшин, корінної нації / Б. Білик // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Поліграфічний центр „Фоліант”, 2006. – С. 154-160.
6. Радевич-Винницький Я. Лінгвоцид як предмет українознавства / Я. Радевич-Винницький // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Поліграфічний центр „Фоліант”, 2006. – С. 55-73.
7. Микитюк О. Сучасне мовлення як відзеркалення постколоніального суспільства / О. Микитюк // Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: Поліграфічний центр „Фоліант”, 2006. – С. 126-133.
8. Гетьманчук М. Угорська національна меншина в Україні: правові засади політичної суб’єктності. Монографія / М. Гетьманчук, В. Гришук, Н. Шипка. – Львів: Вид-во „Край”, 2008. – 408 с.
9. Шаян Л. PRo Суспільні комунікації / Л. Шаян. – К.: ТОВ „Група компаній „Динаміка”, 2008. – 180 с.
10. Іванишин В. Нація. Державність. Націоналізм / В. Іванишин. – Дрогобич: Видавнича фірма „Відродження”, 1992. – 176 с.
11. Гордієнко М. Процес еволюції та політичні перспективи ідеології консерватизму / М. Гордієнко // Політичний менеджмент. – 2007. – №5. – С. 46-59.
12. Мишанич О. Закарпатський політичний сепаратизм: міфи і дійсність / О. Мишанич // Культура українських Карпат: традиції і сучасність: Зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції. – Ужгород: „Гранда”. – 1994.
13. Біженці зі сходу України тепер „втікають” з Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.volynpost.com/news/39583-bizhenci-zi-shodu-ukrainy-teper-vtikayut-z-rosii>